

## แฉจัดซื้อภาครัฐ 8 หมื่นโครงการ ส่อโกงซ่อนเงื่อน

**ไทยโพสต์** • เลขาธิการองค์กรต่อต้านคอร์รัปชันฯ พบความผิดปกติในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ กว่า 8 หมื่นโครงการ จาก 10 หน่วยงาน เสี่ยงที่จะเกิดการคอร์รัปชัน มีการ “ฮั้วแตก” และ “พินราคา” เพื่อให้ได้งาน ที่จะมียาตราประมูลต่ำผิดปกติ 20-70% แฉ 5 ขั้นตอนจัดซื้อเปิดช่องให้วางแผนโกงซ่อนเงื่อนได้

เมื่อวันที่ 6 มกราคม 2565 นายมานะ นิมิตรมงคล เลขาธิการองค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย) หรือ ACT เผยแพร่บทความเรื่อง จับตา อย่าให้ใครโกง... โดยเนื้อหาระบุว่า ข้อมูลจาก ACT Ai เผยให้เห็นความผิดปกติในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐกว่า 8 หมื่นโครงการที่ผูกซ่อนอยู่ในช่วง 7 ปีที่ผ่านมา ทั้งหมดนี้เป็นปัญหาในระดับชาติที่ทุกฝ่ายรู้ แต่ (ดูเหมือนจะ) ทำอะไรไม่ได้

ทั้งนี้ บทความได้เปิดเผย 10 หน่วยงานที่มีการจัดซื้อฯ แล้วมีความผิดปกติที่ส่อถึง “ความเสี่ยงที่จะเกิดคอร์รัปชัน” มากที่สุด และคำอ้างที่ว่า “จัดซื้อถูกระเบียบ เป็นไปตามขั้นตอน” แต่จริงๆ แล้วเขาโกงกันได้อย่างไร

สำหรับ 10 อันดับหน่วยงานที่มีโครงการจัดซื้อฯ นำจับตามอง

**อ่านต่อหน้า 15**

### แฉจัดซื้อภาครัฐ

- 1.กรมชลประทาน พบ 6,197 โครงการ
- 2.กรมการปกครอง พบ 2,513 โครงการ
- 3.กรุงเทพมหานคร พบ 2,111 โครงการ
- 4.กรมทางหลวงชนบท พบ 1,966 โครงการ
- 5.การไฟฟ้าฝ่ายผลิตฯ พบ 1,503 โครงการ
6. กรมทางหลวง พบ 1,020 โครงการ
7. การประปาส่วนภูมิภาค พบ 993 โครงการ
- 8.การประปานครหลวง พบ 949 โครงการ
- 9.กรมทรัพยากรน้ำ พบ 828 โครงการ

10.การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค พบ 725 โครงการ

ข้อมูลและวิธีประเมิน ACT Ai รวบรวมข้อมูลจากระบบ e-GP ของกรมบัญชีกลาง ในการตรวจจับความผิดปกติ ระบบจะแสดงเครื่องหมายแจ้งเตือนสีเหลือง เมื่อโครงการนั้นๆ ส่อให้เห็นความเสี่ยงที่ผิดปกติในการเสนอราคา (ไม่ใช่การตัดสินว่าเกิดคอร์รัปชันแล้ว) เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องติดตามตรวจสอบอย่างใกล้ชิด เช่น มีผู้ซื้อของจำนวนมากแต่เข้าเสนอราคาร้อยราย มีการเกาะกลุ่มเสนอราคา ที่ใกล้เคียงกันหรือเท่ากัน มีผู้ที่ชนะการประมูลเพียงรายเดียวที่เสนอราคาต่ำสุด บริษัทที่ได้งานเสนอราคาเท่าราคากลางหรือต่ำกว่าเพียง 0-1% ในขณะที่รายอื่นๆ เกาะกลุ่มเสนอสูงกว่าราคากลาง เป็นต้น

การประเมินนี้รวมถึงกรณีที่เกี่ยวข้องกันทั่วไปว่า “ฮั้วแตก” และ “พินราคา” เพื่อให้ได้งานที่จะมียาตราประมูลต่ำผิดปกติ 20-70% กรณีเช่นนี้หน่วยงานอาจได้รับผลดีคือ จ่ายเงินน้อย ต้นทุนต่ำ หรืออาจเกิดผลเสีย เพราะคู่สัญญาอาจส่งมอบงานไม่ได้ เนื่องจากราคาต่ำเกินจริงมาก

ยังมีพฤติกรรมแวดล้อมอีกมากที่ต้องอาศัยการสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติม เช่น มีการหมุนเวียนกันยื่นประมูลงานในหลายโครงการ โดยผลัดกันเป็นผู้ยื่นราคาต่ำสุด (ผู้ชนะ) หรือราคาสูงกว่า (คู่แข่ง) ผู้ยื่นประมูลหลายรายใช้เอกสารเงินค้ำประกันของจากแหล่งเดียวกันหรือใช้หลักทรัพย์เดียวกัน ผู้ยื่นประมูลหลายรายใช้ที่อยู่หรือสถานที่ติดต่อที่เดียวกัน เป็นต้น

โกงซ่อนเงื่อน การจัดซื้อภาครัฐมักเป็นไปตามแบบแผนที่ต้องมีคณะกรรมการ มีการอนุมัติตามขั้นตอนกฎหมาย แต่ความจริงแล้วการปฏิบัติในแต่ละขั้นตอนมีช่องให้บุคคลที่เกี่ยวข้องสามารถเจาะวางแผนโกงได้ เช่น 1.ขั้นตอนเขียนโครงการ ขอบประมาณ อาจมีการวิ่งเต้นให้อนุมัติโครงการหรือขอบประมาณ แบ่งการจัดซื้อเป็นหลายโครงการให้วงเงินน้อยลง ใช้วิธีพิเศษในการจัดซื้อ 2.ขั้นตอนเขียนที่ไออาร์ มีการลือสเปกหรือวางเงื่อนไขที่เอื้อประโยชน์แก่พวกพ้อง 3.ขั้นตอนเปิดประมูลหรือจัดซื้อโดยวิธีอื่น มีการฮั้วประมูล

สมยอมราคา แบ่งงานกันไว้ก่อน เจ้าหน้าที่ปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม กีดกันหรือเปิดเผยความลับแก่คู่แข่งชั้นบางราย 4.ขั้นตอนทำสัญญาและบริหารสัญญา มีการรับสินบน ช่วยเหลือเอกชน ทำให้รัฐเสียเปรียบ มีการลักสเปก ลดแรงงาน แก้แบบ เพิ่มแรงงาน โยนภาระค่าใช้จ่ายบางอย่างให้หน่วยงาน 5.ขั้นตอนรับมอบงานส่งงานไม่ได้คุณภาพหรือผิดเงื่อนไข ยกเว้นค่าปรับหรือปรับน้อยเกินจริง จ่ายเงินผิดเงื่อนไข เอกชนฉ้อโกงหน่วยงานแต่ไม่ถูกขึ้นบัญชีผู้ทำงาน เป็นต้น

ขั้นตอนเขียนที่ไออาร์และการประมูลถือเป็นสองช่วงสำคัญที่มีการโกงอย่างเป็นระบบเกิดขึ้นมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ 1.สร้างระบบปัญญาประดิษฐ์เช่นเดียวกับ ACT Ai ให้มีศักยภาพมากขึ้น ดึงข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ได้มากขึ้น เช่น ธนาคาร กรมที่ดิน กรมพัฒนาธุรกิจฯ ฯลฯ ทำงานเฉพาะเจาะจงได้มากขึ้น 2.หน่วยงานรัฐต้องกำหนดเงื่อนไขการจัดซื้อฯ ที่จูงใจและเปิดโอกาสให้เอกชนเข้าแข่งขันมากๆ 3.นอกจากหน่วยงานต้องเปิดเผยข้อมูลการดำเนินงานให้ครบถ้วนแล้ว เอกชนทุกรายที่สมัครใจเข้าประมูลงานเพื่อประโยชน์ทางการค้าก็ต้องยินยอมให้รัฐเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องด้วยเช่นกัน 4.กำหนดมาตรฐานการบันทึกข้อมูลในระบบของกรมบัญชีกลางและหน่วยงานจัดซื้อ ให้มีรูปแบบไฟล์/เอกสารที่คอมพิวเตอร์สามารถนำไปศึกษา-วิเคราะห์ได้ง่ายโดยหน่วยตรวจสอบ (สตง., ป.ป.ช., ป.ป.ท.) และผู้สนใจ 5.หัวหน้าหน่วยงานรัฐต้องทำการประเมินความเสี่ยงต่อการทุจริตและประพฤตินับอย่างครบวงจร และวางมาตรการป้องกันความเสี่ยงอย่างจริงจัง

“ACT Ai เครื่องมือสู้โกงภาคประชาชน มีข้อมูลการจัดซื้อฯ ตั้งแต่ปี 2558-2564 รวมทั้งหมด 22,182,987 โครงการ ในจำนวนนี้พบโครงการที่ใช้ e-bidding และมีเครื่องหมายแจ้งเตือนว่า “เสี่ยงที่จะเกิดความผิดปกติ” ทั้งสิ้น 80,866 โครงการ!!” นายมานะระบุ.